

PRO PŘÍPAD OHROŽENÍ (příručka pro obyvatele)

V průběhu života můžeme být svědky událostí, kterým říkáme mimořádné, protože přicházejí většinou neočekávaně a ohrožují životy a zdraví obyvatel. Způsobují velké škody na majetku a životním prostředí. Mohou vzniknout škodlivým působením sil a jevů vyvolaných činnostmi člověka, přírodními vlivy nebo jejich kombinací. Takovými událostmi mohou být např. povodeň, orkán, technologická havárie s únikem nebezpečných látek, velká dopravní nehoda, rozsáhlý požár, teroristický čin.

Tato příručka obsahuje některé obecné návody a doporučení, podle kterých bychom se měli chovat a jednat, když se ocitneme v situaci ohrožení života a zdraví, majetku nebo životního prostředí v důsledku vzniku mimořádné události. Nejsou a nemohou být vyčerpávající, protože průběh každé události vyžaduje jiný způsob našeho chování a jednání.

NEZAPOMEŇTE: „ ŠTĚSTÍ PŘEJE PŘIPRAVENÝM ! “

1. DŮLEŽITÁ TELEFONNÍ ČÍSLA TÍŠŇOVÉHO VOLÁNÍ

Zjistíte-li mimořádnou událost (požár, havárii s únikem nebezpečné látky...), která ohrožuje osoby, majetek nebo životní prostředí, okamžitě volejte telefonní číslo:

⇒ **150** - Hasičský záchranný sbor ČR.

⇒ **112** - Hasičský záchranný sbor ČR. Jednotné evropské číslo tísňového volání je určeno především pro cizince a při rozsáhlých mimořádných událostech.

Pomoc zdravotnické záchranné služby se vyžaduje při všech stavech ohrožujících život. Přivolává se prostřednictvím telefonního čísla:

⇒ **155** - Zdravotnická záchranná služba.

Pokud jste svědky dopravní nehody nebo spáchání trestného činu, volejte tel. číslo:

⇒ **158** - Policie ČR, nebo

⇒ **156** - Městská (obecní) policie.

Při předávání zprávy na telefonní čísla tísňového volání uveďte:

⇒ co se stalo,

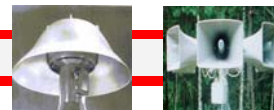
⇒ kde se to stalo (město/obec, ulice, číslo, jiné bližší určení),

⇒ své jméno a číslo telefonu, odkud voláte.

OBECNÉ ZÁSADY

- **respektujte** a snažte se získávat informace z oficiálních zdrojů (rozhlas, televize, místní rozhlas, vyhláška obecního úřadu, pokyny zaměstnavatele apod.),
- **nerozšiřujte** poplašné a neověřené zprávy,
- **varujte** ostatní ohrožené osoby ve svém okolí, nezapomeňte na neslyšící osoby,
- **netelefonujte** zbytečně - telefonní síť je v situacích ohrožení přetížena,
- **nepodceňujte** vzniklou situaci,
- **pomáhejte** sousedům, zejména starým, nemocným a nemohoucím lidem,
- **uvědomte si** - největší hodnotu má lidský život a zdraví a až potom záchrana majetku,
- **uposlechněte** pokynů pracovníků složek IZS.

2. VAROVNÝ SIGNÁL

Obyvatelstvo je v případě hrozby nebo vzniku mimořádné události varováno především prostřednictvím varovného signálu „**VŠEOBECNÁ VÝSTRAHA**“. Tento signál je vyhlášen kolísavým tónem sirény po dobu 140 vteřin a může zaznít třikrát po sobě v cca 3-min intervalech. Obyvatelstvo je následně informováno např. rozhlasem, televizí, místním rozhlasem, tzv. mluvícími sirénami, vozidly složek IZS nebo jiným způsobem o tom, co se stalo a co se má v takovém případě dělat.

Kromě varovného signálu „Všeobecná výstraha“ existuje v České republice ještě signál „Požární poplach“. Tento signál je vyhlášen přerušovaným tónem sirény po dobu 1 minuty (25 vteřin trvalý tón, 10 vteřin přestávka, 25 vteřin trvalý tón). Vyhláší se za účelem svolání jednotek požární ochrany. Signál „Požární poplach“ vyhlášený elektronickou sirénou napodobuje hlas trubky troubící tón „HO-ŘÍ“, „HO-ŘÍ“...po dobu jedné minuty.

Ověřování provozuschopnosti systému varování a vyrozumění se provádí zpravidla každou první středu v měsíci ve 12 hodin akustickou zkouškou koncových prvků varování zkušebním tónem (nepřerušovaný tón sirény po dobu 140 vteřin).

KDYŽ ZAZNÍ SIRÉNA (varovný signál „všeobecná výstraha“)

Níže uvedené pokyny platí jen tehdy, pokud zjevně **nejde** o povodeň nebo zemětřesení.

- ❑ **Okamžitě se ukryjte** - vyhledejte ukrytí v nejbližší budově. Tou může být výrobní závod, úřad, kancelář, obchod, veřejná budova i soukromý dům. Jestliže cestujete automobilem, zaparkujte automobil a vyhledejte ukrytí v nejbližší budově.
- ❑ **Zavřete dveře a okna** - když jste v budově, zavřete dveře a okna. Siréna může s velkou pravděpodobností signalizovat únik toxických látek, plynů, radiačních zplodin a jeďů. Uzavřením prostoru snížíte pravděpodobnost vlastní kontaminace.
- ❑ **Zapněte rozhlas nebo televizi** - informace o tom, co se stalo, proč byla spuštěna siréna a varováno obyvatelstvo a co dělat dále, uslyšíte v mimořádných zpravodajstvích hromadných informačních prostředků. V případě výpadku elektrického proudu využijte přenosný radiopřijímač na baterie. Tyto informace jsou sdělovány i obecním rozhlasem, popř. elektronickými sirénami.

3. CO DĚLAT, BUDE-LI NAŘÍZENA EVAKUACE

- ⇒ Dodržujte zásady pro opuštění bytu, vezměte si evakuační zavazadlo a včas se dostavte na určené místo.
- ⇒ Dodržujte pokyny orgánů zabezpečujících evakuaci i při použití vlastních vozidel.

ZÁSADY PRO OPUŠTĚNÍ BYTU

- ❑ Uhasťte otevřený oheň v topidlech.
- ❑ Vypněte elektrické spotřebiče (mimo ledniček a mrazniček).
- ❑ Uzavřete přívod vody a plynu.
- ❑ Ověřte, zda i sousedé vědí, že mají opustit byt.
- ❑ Dětem vložte do kapsy oděvu cedulku se jménem a adresou.
- ❑ Kočky a psy si vezměte s sebou.
- ❑ Ostatní domácí zvířata, včetně exotických zvířat, ponechte doma a dobře je předzásobte vodou a potravou.
- ❑ Vezměte evakuační zavazadlo, uzamkněte byt a dostavte se na určené ev. středisko.

EVAKUAČNÍ ZAVAZADLO

Evakuační zavazadlo se připravuje pro případ opuštění bytu v důsledku vzniku mimořádné události a nařízené evakuace. Jako evakuační zavazadlo poslouží např. batoh, cestovní taška nebo kufr. Zavazadlo označte svým jménem a adresou.

Obsahuje zejména:

- ❑ Základní trvanlivé potraviny, nejlépe v konzervách, zabalený chléb a hlavně pitnou vodu.
- ❑ Předměty denní potřeby, jídelní misku a příbor.
- ❑ Osobní doklady, peníze, pojistné smlouvy a cennosti.
- ❑ Přenosné rádio s rezervními bateriemi.
- ❑ Toaletní a hygienické potřeby.
- ❑ Léky, svítilnu.
- ❑ Náhradní prádlo, oděv, obuv, pláštěnku, spací pytel nebo přikrývku.
- ❑ Kapesní nůž, zápalky, šití, pro děti hračku a další drobnosti.

4. OCHRANA PŘED POVODNĚMI**Před povodní**

- ❑ Informujte se na obecním úřadě, jak a kam se budete evakuovat.
- ❑ Připravte si pytle s pískem, těsnicí fólii, těsnicí desky a další stavební materiál na utěsnění nízko položených dveří a oken. Zajistěte si ucpávky kanalizace, odtoku z WC...
- ❑ Připravte si léky, dokumenty, vhodné ošacení, potraviny a pitnou vodu na 2-3 dny.
- ❑ Vlastníte-li osobní automobil, připravte jej k okamžitému použití při evakuaci.
- ❑ Připravte si evakuační zavazadlo, přestěhujte cenné věci a nebezpečné látky do vyšších pater, upevněte věci, které by mohla odnést voda a připravte se na evakuaci zvířat.

Při povodni

- ❑ Na základě pokynů povodňových orgánů obce, policie a hasičů opusťte ohrožený prostor. V případě evakuace dodržujte zásady pro opuštění bytu/domu.
- ❑ Při nedostatku času, okamžitě se přesuňte na určené místo, které nebude zatopeno vodou.

Po povodni

- ❑ Nechte si zkontrolovat stav obydlí (statika, obyvatelnost), rozvody energií (elektřina, plyn), stav rozvodů vody, kanalizace a studny.
- ❑ Zlikvidujte uhynulé zvířectvo, potraviny a polní plodiny, které byly zasaženy vodou. Postupujte podle pokynů hygienika. Vyčistění studní a jejich sanaci zadejte odborníkům.
- ❑ Informujte se o místech humanitární pomoci a v případě potřeby si vyžádejte finanční pomoc, pitnou vodu, potraviny, teplé oblečení, hygienické prostředky, potřebné nářadí pro likvidaci povodňových škod a další potřebné prostředky.
- ❑ Kontaktujte příslušné pojišťovny ohledně náhrady škod (nafotťte si škody, vyhotovte soupis škod a ohlaste pojistnou událost pojišťovně).

5. HAVÁRIE S ÚNIKEM CHEMICKÝCH LÁTEK**Nezbytná doporučení**

- ❑ Urychleně opusťte ohrožené místo.
- ❑ Co nejdříve se ukryjte v uzavřené místnosti (vyšší poloha, středová místnost).
- ❑ Uzavřete a utěsněte okna, dveře a další otvory, vypněte ventilaci.
- ❑ Sledujte zprávy v místním rozhlase a hromadných informačních prostředcích.
- ❑ Připravte si prostředky improvizované ochrany osob.
- ❑ Připravte si evakuační zavazadlo, budovu opusťte jen na pokyn.

6. HAVÁRIE S ÚNIKEM RADIOAKTIVNÍCH LÁTEK

Nezbytná doporučení

- ❑ Co nejdříve se ukryjte v uzavřené místnosti (nejlépe v suterénních či sklepních prostorách), pokud možno na straně odvrácené od jaderného zařízení.
- ❑ Uzavřete a utěsněte okna a dveře.
- ❑ Vypněte ventilaci a utěsněte další otvory.
- ❑ Sledujte zprávy v hromadných informačních prostředcích.
- ❑ Připravte si prostředky improvizované ochrany osob.
- ❑ Připravte si evakuační zavazadlo.
- ❑ Jodové přípravky (tablety) použijte až na základě veřejné výzvy.
- ❑ Budovu opusťte jen na pokyn.

V případě radiační havárie JE Dukovany a Temelín se obyvatelé žijící v zóně havarijního plánování řídí pokyny orgánů státní správy a samosprávy a provozovatelů jaderných elektráren (bezpečnostní příručka/kalendář).

7. BIOLOGICKÉ ZBRANĚ A PROSTŘEDKY

Biologické zbraně a prostředky mohou být použity ve formě aerosolu (bakterie, viry, toxiny) do ovzduší nebo uzavřených prostor nebo vypouštěním hmyzu (vši, blechy, mouchy, klíšťata) nebo infikováním vody, potravin, vzduchu, předmětů. Smysly člověka je biologická kontaminace nezjistitelná. Výskyt se zjišťuje speciálními přístroji a odběrem vzorků. Dodržujte pokyny zdravotníků a pracovníků hygienické služby.

Jak se chránit před proniknutím nebo zanesením nákazy do organismu

- ❑ Nepoužívat vodu z neznámých a nezjištěných zdrojů.
- ❑ Umět si připravit vodu pomocí chemických dezinfekčních prostředků nebo převařením.
- ❑ Nejíst pevnými obaly nechráněné nebo neproověřené potraviny.
- ❑ Udržovat čistotu těla i za nepříznivých podmínek.
- ❑ Zbytečně se nedotýkat a neprohližet podezřelé předměty.
- ❑ Při známkách onemocnění ihned vyhledat zdravotnickou pomoc.

8. CHEMICKÉ ZBRANĚ A PROSTŘEDKY

Chemické zbraně mohou být použity ve formě aerosolu, v kapalném a plynném skupenství. Působí na organismus mnohostranně. Vyvolávají poškození centrálního nervového systému, dýchacích orgánů, zažívacího traktu nebo narušují metabolismus, jiné mají zpuchýřující účinek.

Jak se chránit před účinky chemických zbraní

- ❑ Urychleně použít všechny dostupné prostředky improvizované ochrany.
- ❑ Vyhledat ukrytí v nejbližší budově.
- ❑ Uzavřít a utěsnit okna a dveře.
- ❑ Vypnout ventilaci a utěsnit případné další otvory.
- ❑ Sledujte zprávy v hromadných informačních prostředcích.

9. PROSTŘEDKY IMPROVIZOVANÉ OCHRANY OSOB

Prostředky improvizované ochrany osob jsou prostředky, které chrání dýchací cesty a povrch těla při vynuceném a krátkodobém pobytu v radioaktivně, chemicky a biologicky kontaminovaném prostředí.

Doporučení

- K ochraně dýchacích cest použijeme ochrannou roušku nebo navlhčenou roušku (složený kapesník, utěrka, ručník) přiložením na nos a ústa. Upevněte roušku v zátylku šálou nebo šátkem.
- Hlavu chraňte čepicí, kloboukem, šálou či kuklou tak, aby vlasy byly úplně zakryty a zvolená pokrývka hlavy chránila též čelo, uši a krk.
- Oči chraňte brýlemi - lyžařskými, plaveckými či motoristickými, ale větrací průduchy přelepte lepicí páskou. Pokud nemáte tyto brýle k dispozici, chraňte oči přetažením průhledného igelitového sáčku přes hlavu a jeho stažením tkanicí či gumou v úrovni lícních kostí.
- Povrch těla chraňte kombinézou, kalhotami, pláštěnkou do deště, šustákovou sportovní soupravou. Tyto ochranné oděvy je nutné dostatečně utěsnit u krku, rukávů a nohavic.
- Nohy chraňte nejlépe vysokými botami nebo holínkami, ruce nejlépe zakryjeme gumovými nebo koženými rukavicemi.

Při návratu z kontaminovaného prostředí do bytu odložte v předsíni veškerý svrchní oděv do igelitového pytle a zavažte jej. Pokud je to možné, pečlivě se osprchujte, otřete se do sucha a oblečte se do čistého oděvu.

10. ANONYMNÍ OZNÁMENÍ (uložení bomby, třaskaviny, použití nebezpečné látky), OBDRŽENÍ PODEZŘELÉ ZÁSILKY (dopisu, balíčku)

Anonymní oznámení o uložení bomby, třaskaviny nebo nebezpečné látky je většinou směřováno tam, kde se nachází mnoho lidí. Je to logické, většina případů takového počínání je zaměřena na vyvolání strachu. Víme však, že tomu tak vždy nebývá. Je třeba počítat s tím, že anonymní výhrůžka může být uskutečněna. Aniž bychom uvažovali o tom, zda jde např. o psychopata nebo o legraci, musíme takovou událost brát vážně.

Obecné zásady

- V prvé řadě událost okamžitě oznamte na tísňovou linku **158** (policie) nebo 112 a 150 (hasiči).
- Pokud bylo anonymní oznámení o uložení bomby nebo třaskaviny v budově, ve které se nacházíte, opusťte budovu a vzdalte se co nejdále od tohoto místa.
- V žádném případě se nezdržujte v blízkosti možného ohrožení i přesto, že vaše zvědavost, co se bude v příštích minutách dít, vás nutí zůstat v blízkosti tohoto nebezpečného místa.

Jak se zachovat při obdržení podezřelé zásilky

- Podezřelou zásilku neotvírejte a netřepejte s ní.
- Uložte zásilku do igelitového sáčku nebo jiného vhodného obalu.
- Poté opusťte místnost, umyjte si ruce vodou a mýdlem a událost ohlaste na tísňovou linku **158** (Policie ČR) nebo 150, 112 (Hasičský záchranný sbor ČR). Policie ČR nebo Hasičský záchranný sbor ČR zásilku od vás převezme a odveze ji k ověření obsahu.

Než zavoláte na tísňovou linku, seriózně zvažte skutečnosti, které mohou vést k názoru, že se jedná o podezřelou zásilku. Takovými mohou být například neočekávaná zásilka od neznámého odesílatele s podezřelým rukopisem či výhružným textem na zásilce, zapáchající zásilka nebo zásilka, ze které trčí dráty nebo se ozývá podivné tikání. Při otevření zásilky to může být například podezřelá sypká hmota nebo jakýkoli podezřelý předmět.

11. INTEGROVANÝ ZÁCHRANNÝ SYSTÉM

Integrovaný záchranný systém je systém vazeb a koordinovaný postup jeho složek při přípravě na mimořádné události a při provádění záchranných a likvidačních prací.

Základní složky

- Hasičský záchranný sbor ČR.
- Jednotky požární ochrany zařazené do plošného pokrytí kraje jednotkami PO.
- Zdravotnická záchranná služba.
- Policie ČR.

Ostatní složky

- Vyčleněné síly a prostředky Armády ČR.
- Ostatní ozbrojené bezpečnostní sbory.
- Ostatní záchranné sbory.
- Orgány ochrany veřejného zdraví.
- Havarijní, pohotovostní, odborné a jiné služby.
- Zařízení civilní ochrany.
- Nevládání, neziskové, humanitární organizace, sdružení a spolky občanů, které lze využít k záchranným a likvidačním pracím, popř. poskytování humanitární pomoci, atp.

12. KDE ZÍSKAT INFORMACE

Občan získá informace o charakteru možného ohrožení, o připravených záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva v případě vzniku mimořádné události na příslušném **obecním úřadě** (ten je v informován zpravidla Hasičským záchranným sborem ČR, Policií ČR, orgánem hygienické nebo veterinární služby – vždy dle odpovědnosti a druhu ohrožení).

Zaměstnanec získá informace o charakteru možného ohrožení, o připravených záchranných a likvidačních pracích a ochraně obyvatelstva v místě dislokace pracoviště od svého **zaměstnavatele** (příslušné právnické osoby nebo podnikající fyzické osoby), který je informován zpravidla obecním úřadem.

Právnická osoba nebo **podnikající fyzická osoba** získá informace o charakteru možného ohrožení, o připravených krizových opatřeních a způsobech jejich provedení u příslušného **obecního úřadu**.